

KONSPEKT WYSTĄPIENIA

Andrzej Abramczyk – Wiceprezes ZPRyb – 25.10.2022 r.

1. Przywitanie zebranych i przedstawienie się

2. Kilka słów o historii i zasadach działania rybactwa śródlądowego

- reforma rybactwa
- podstawy prawne działania – komu podlegamy, kto kontroluje, operat itp., produkcja ok. 2 000 000 kg zdrowej żywności, zatrudnienie na terenach z wysokim bezrobociem itp
- nowelizacja ustawy o rybactwie śródlądowym (inicjatywa posłów PIS 2010 i 2013r) – przedłużanie umów (m.in. pozytywna ocena naszych działań, koniecznych specjalistycznych amortyzowanych w b. długim okresie, możliwość złowienia długo rosnących ryb – węgorz, sum).
- prace nad stworzeniem jednolitej akceptowanej przez wszystkie strony umowy –
 - a) 26.02.2014r – spotkanie w Ministerstwie Środowiska, – Minister Plocke, Minister Gawłowski, Prezes KZGW, przedstawiciele MRiRW, MŚ, RZGW, KZGW i organizacji rybackich - 06-13-20.03.2014r. – wyznaczona grupa robocza opracowała wzór umowy na rybackie użytkowanie
 - b) 21.10.2019r – Minister Gróbarczyk (wniosek ZPRyb) wydał wytyczne dla PGW WP dotyczące postępowania przy korzystaniu z prawa pierwszeństwa w zawarciu umowy użytkowania na dalszy okres. Załącznikiem nr 2 był uzgodniony z wszystkimi stronami wzór umowy
- następstwa gospodarcze wynikające z uzgodnionej umowy (*licząc na jej trwałość – wisi do tej pory na stronie MRiRW* - wdrażanie wieloletnich planów rozwoju firm, inwestycje (w tym specjalistyczne z długim okresem amortyzacji itp.)

- struktura przychodów w gospodarstwach rybackich z działalności podstawowej
- a) typ rybacko-wędkarski – 45-50% zezwolenia, 45-50%, 0-10% sprzedaż materiału zarybieniowego
- b) typ wędkarski - 90-100% zezwolenia, 0-10% sprzedaż materiału zarybieniowego
- wspomnieć o działalności dodatkowej – ściśle związana z podstawową

3. Aktualne działania PGW WP

Z początkiem stycznia 2022r. w strukturach Wód Polskich powstał Departament Rybactwa – nasze oczekiwania (współpraca, dojście do wód, pozwolenia wodnoprawne, zażalenia i odwołania od decyzji itp.)

A tymczasem Wody Polskie, w sposób wykraczający poza ich ustawowe kompetencje lub nawet wprost sprzeczny z prawem, rozpoczęły działania niszczące dotychczasowy, określony ustawą o rybactwie śródlądowym, system prowadzenia gospodarki rybackiej. Działania te w konsekwencji doprowadzą do upadku gospodarstw rybackich.

Polegają one przede wszystkim na:

- 1) próbie narzucenia użytkownikom obwodów rybackich jednolitej ogólnokrajowej opłaty za zezwolenia na amatorski połów ryb,
- 2) sukcesywnym przejmowaniu obwodów rybackich w celu prowadzenia w nich gospodarki rybackiej bezpośrednio przez WP.

Ad 1) Narzucanie użytkownikom obwodów rybackich jednolitej ogólnokrajowej opłaty za zezwolenia na amatorski połów ryb

Wprowadzona zarządzeniem nr 26 z dn. 05.05.2022 (poprawionym zarządzeniem nr 48/2022 z dn. 28 lipca 2022 r.) nowa umowa użytkowania

obwodu rybackiego, która ma obowiązywać również przy korzystaniu z prawa pierwszeństwa w zawarciu umowy użytkowania na dalszy okres przez dotychczasowych użytkowników zakłada, że:

po pierwsze, *użytkownik obwodu rybackiego, w którym planowana jest gospodarka rybacko-wędkarska lub tylko gospodarka wędkarska jest zobowiązany do przystąpienia do programu „Opłata Krajowa” wprowadzonego i koordynowanego przez PGW WP, a więc bez przystąpienia do programu nie ma umowy:*

po drugie, *wysokość opłaty za zezwolenie na wędkowanie w programie „Opłata Krajowa” ustala Prezes PGW WP zarządzeniem, (w aktualnym regulaminie Opłaty Krajowej dodano, że opłatę tę ustala po zasięgnięciu opinii użytkowników uczestniczących w tym programie, opinia ta jednak nie jest wiążąca), a więc o wysokości opłaty decyduje praktycznie wyłącznie Prezes;*

po trzecie, *wystąpienie z programu „Opłata Krajowa” skutkować będzie wypowiedzeniem niniejszej umowy przez PGW WP bez zachowania terminu wypowiedzenia,*

po czwarte, *jakby czując, że postanowienie umowy o ścisłym powiązaniu możliwości użytkowania obwodu z narzuconym z góry obowiązkiem uczestnictwa w programie Opłata Krajowa i sankcjonowniu tego obowiązku wypowiedzeniem umowy o użytkowanie jest nieważne jako sprzeczne z prawem, Wody Polskie próbują wzmocnić ten zapis strasząc, że wypowiedzenie niniejszej umowy przez PGW WP na tej podstawie nie powoduje odpowiedzialności odszkodowawczej wobec Użytkownika.*

Z kolei z regulaminu programu Opłata Krajowa wynika, że jeżeli wędkarz zapłaci opłatę krajową za cały rok w wysokości ustalonej przez Prezesa WP, to w ramach tej opłaty będzie mógł łowić przez cały rok na wszystkich łowiskach śródlądowych w Polsce, niezależnie od tego, jakie na tych łowiskach opłaty ustalili użytkownicy rybacy. Tym samym wysokość opłaty krajowej stanowić

będzie **faktyczną maksymalną opłatę**, jaką może pobrać użytkownik rybacki za wydane zezwolenie wędkarskie.

Przedstawiłem powyżej zasadnicze założenia nowej umowy i powiązanej z nią tzw. opłaty krajowej, pomijając wiele innych kwestii, budzących również poważne zastrzeżenia, ponieważ w pierwszym rzędzie chcę wskazać na oczywistą sprzeczność narzucanej przez WP regulacji z przepisami prawa.

Art.267 pr. w.

Po pierwsze, art. 267 prawa wodnego zawiera zamknięty katalog instrumentów ekonomicznych, które Wody Polskie mogą stosować gospodarując wodami. Wśród tych instrumentów w odniesieniu do rybackiego korzystania z wód należą:

- 1) **opłata roczna**, od hektara powierzchni obwodu rybackiego oddanego użytkownikowi (art. 6d ust. 4 o rybactwie śródlądowym), przy czym wysokość maksymalna tej opłaty ustalona została przez ustawodawcę a nie Prezesa WP;
- 2) **wpływy z tytułu opłaty za wydane zezwolenie na amatorski połów ryb** (art. 7 ust. 8 ustawy o rybactwie śródlądowym), **ale tylko w przypadkach, w których Wody Polskie są uprawnionym do rybactwa, to jest gdy wydają zezwolenia na wody, na których prowadzą gospodarkę rybacką.**

W katalogu tym **nie ma natomiast** instrumentu polegającego na ustalaniu przez Prezesa WP **jednej opłaty rocznej** za tego typu zezwolenia, która miałaby obowiązywać wszystkich użytkowników rybackich i która jednocześnie byłaby opłatą maksymalną, którą mógłby uiścić wędkarz za prawo połowu na wszystkich wodach Polski.

Art.263 ust.4 pr. w.

Po drugie, spójny z powyższym przepisem jest **art. 263 ust 4** prawa wodnego, który mówi, że **zasady i warunki rybackiego korzystania z publicznych**

śródlądowych wód płynących są określone w przepisach ustawy o rybactwie śródlądowym.

Art. 7 ust. 8 i ust. 2 u.r.śr.

Po trzecie, jeśli chodzi o opłaty za wydawanie zezwoleń to przepisy ustawy o rybactwie są jednoznaczne:

Wysokość opłaty za wydane zezwolenie na uprawianie amatorskiego połowu ryb ustala użytkownik rybacki (art.7 ust. 8). Nie ma tam mowy o Prezesie WP.

Po czwarte, spójne z tym przepisem jest są zapisy **art. 7 ust. 2.** ustawy o rybactwie Wynika z nich, że:

po pierwsze, prawo do wydawania zezwoleń ma wyłącznie ten, kto gospodaruje w obwodzie;

po drugie, warunki uprawiania amatorskiego połowu ryb w obwodzie rybackim ustala również ten, kto jest gospodarzem tego obwodu, a warunki te to w szczególności:

- 1) wymiary gospodarcze,
- 2) limity połowu,
- 3) czas połowu,
- 4) miejsce połowu
- 5) technikę połowu

a także możliwość wprowadzenia warunku prowadzenia przez wędkarza rejestru amatorskiego połowu ryb i określenia sposobu prowadzenia tego rejestru.

Nie trzeba tłumaczyć, że w przypadku ustalenia opłaty krajowej za **cały rok**, na **wszystkich łowiskach i określonymi w tym zezwoleniu technikami** użytkownik obwodu jest pozbawiony wpływu chociażby na określenie czasu połowu, miejsca połowu i jego techniki.

Tymczasem użytkownicy w danym obwodzie często różnicują opłaty w zależności od czasu połowu (długość okresu, pora roku (np. wędkarstwo podlodowe), pora dnia) czy techniki połowu (wędkę, spinning, trolling).

Przede wszystkim jednak użytkownik zostanie pozbawiony możliwości różnicowania opłaty w zależności **od atrakcyjności łowiska**. Będzie ona bowiem taka sama dla każdego łowiska, niezależnie od jego jakości. A trzeba tutaj zwrócić uwagę, że w przypadku atrakcyjnych łowisk użytkownicy stosują wyższe opłaty nawet w tym samym obwodzie rybackim. Często też opłaty na jedno takie łowisko są porównywalne lub wyższe niż proponowana roczna opłata krajowa. **W przypadku zaś bardzo atrakcyjnych łowisk nawet opłaty okresowe są wyższe niż krajowa opłata roczna.**

Różnicowanie tych opłat przez użytkowników rybackich wynika z konieczności prowadzenia racjonalnej działalności gospodarczej i jest efektem działania praw ekonomii.

Wprowadzenie jednej „urzędowej” opłaty na zasadzie socjalistycznej ceny maksymalnej **nie tylko będzie więc sprzeczne z wynikającą z art. 7 ustawy o rybactwie zasadą, że decydowanie o cenach czy to sprzedawanych ryb, czy zezwoleń na ich amatorski połów należy do gospodarza obwodu**, ale także zaburzy działanie praw ekonomii i spowoduje naturalne wyeliminowanie atrakcyjnych łowisk, skoro tyle samo kosztować będzie zezwolenie na przeciętne łowisko i łowisko bardzo atrakcyjne.

Co więcej, uiszczona przez jednego wędkarza jedna krajowa opłata w kwocie 350 zł zapewni mu nie tylko możliwość połowu w jednym atrakcyjnym łowisku, gdzie dotychczas opłata roczna była znacznie wyższa **lub nawet wyższa była opłata okresowa**, ale za tę jedną opłatę będzie mógł łowić ryby **we wszystkich atrakcyjnych łowiskach w całej Polsce.**

Wszystko to będzie miał za równowartość ok. 15 kg ryb. Przestanie w ten sposób istnieć jakiegokolwiek powiązanie opłat za zezwolenie z limitami dziennymi

(w kg lub sztukach) ustalonymi na danym łowisku, skoro za jedną opłatę będzie można korzystać z limitów ustalonych w każdym łowisku oddzielnie.

Tak więc ta swoista „urawniłowka” jest nie tylko sprzeczna z przepisami ustawy o rybactwie śródlądowym, ale również z zasadą racjonalnego gospodarowania.

Zresztą przepisy ustawy o rybactwie są wyraźnym odzwierciedleniem tej zasady.

Po to bowiem ustawodawca wyraźnie przyznał prawo decydowania o cenach zezwoleń użytkownikom, żeby nikomu do głowy nie przyszła pokusa ustalania tych cen za nich.

Na marginesie pragnę zauważyć, że zapisy proponowanej umowy są ze sobą niespójne.

Według §6 ust.5 użytkownik obwodu rybackiego ma obowiązek m. in. wprowadzenia co najmniej **5-dniowego zakazu** odłowów gospodarczych i **amatorskiego połowu ryb.**

Zakaz ten jest do wykonania jedynie wobec tych wędkarzy, którzy wykupili zezwolenia u danego użytkownika, bo ma on w tym wypadku możliwość skojarzenia terminu zezwolenia z terminem zarybienia, lub jeżeli zezwolenie było już wydane np. na dłuższy czas, to ma z wędkarzami kontakt i dzięki temu może ich powiadomić. Nie będzie to jednak możliwe wobec wędkarzy, którzy przystąpią do połowu na podstawie zezwolenia ogólnokrajowego, bo tu użytkownik nie będzie miał żadnej wiedzy, chyba że sam to zezwolenie wydał.

Tym samym umowa nakłada obowiązek, który jest niemożliwy do wykonania ze względu na praktyczne konsekwencje innego zapisu tej umowy.

Oderwanie pomysłu Opłaty Krajowej od zasad ekonomii polegające na faktycznym rozdawnictwie wędkarzom **niemal za darmo** zasobów wygospodarowanych przez użytkowników rybackich nie tylko **jest sprzeczne z art.7 ustawy o rybactwie**, ale spowoduje **bardzo poważne konsekwencje**

gospodarcze – widmo bankructw, zwrot środków unijnych, zwolnienia, konsekwencje dla innych branż- akwakultura, turystyka, handel itp.

Szacujemy, że przychody uzyskiwane z tytułu sprzedaży, które dziś stanowią średnio ok. 50% przychodów w gospodarstwach prowadzących gospodarkę rybacko-wędkarską, a 95% - 100% tylko wędkarską - spadną o ok. 70% z tytułu pozbawienia wpływów za zezwolenia sezonowe i krótkookresowe pochodzące od wędkarzy przyjezdnych. Spadek ten musi w efekcie doprowadzić do bankructwa i likwidacji działalności, gdyż tak drastyczny spadek przychodów nie pozwoli na zbilansowanie kosztów prowadzonej działalności.

Ad 2) Sukcesywne przejmowanie obwodów rybackich w celu prowadzenia w nich gospodarki rybackiej bezpośrednio przez WP, w warunkach nieuczciwej konkurencji.

Działania te przejawiają się przez **niewystawianie obwodów na przetargi** (złamanie art.6d ust.1 urś oraz art. 20 i 22 Konstytucji RP).

Liczba obwodów nieoddanych w użytkowanie wzrosła z **31** (28.02.2022) do **81** (21.10.2022r.). W obwodach tych PGW rozpoczęło prowadzenie działalności rybackiej niezgodnej z zasadami zdrowej konkurencji. Polega to m.in. na stosowaniu oderwanych od rzeczywistości **dumpingowych cen zezwoleń**. Jest to możliwe dzięki temu, że:

- a) WP nie prowadzą samofinansującej się działalności rybackiej – straty finansowane są w ramach innych przychodów PGW WP
- b) nie ponoszą istotnych kosztów związanych z działalnością: czynszu, , inwestycji okołorybackich, pełnej obsługi ichtiologicznej, a także mają zarybienia częściowo dotowane)
- c) brak kontroli zarybień (przykład rzeki NER i obwodów Bielska Białej)

d) brak umowy użytkowania obwodu, a tym samym brak jakichkolwiek konsekwencji w razie uzyskania negatywnych opinii w trakcie ustawowych kontroli prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej wynikających z art.6d ust.6 urś. **Po prostu Wody sankcyjnie nie rozwiążą w takim wypadku umowy, bo jej nie ma.**

(Dobczyce i obwód jez. Haszno, ostatnia kontrola NIK) – może trzeba będzie **przytoczyć**:

*DZIERŻAWA I UŻYTKOWANIE JEZIOR I OBWODÓW RYBACKICH
SKARBU PAŃSTWA(LLO.430.003.2020)*

1) Dyrektorzy RZGW, wyjaśniając **przyczyny zaniechania prowadzenia gospodarki rybackiej** w obwodach nieoddanych w użytkowanie podawali m.in., że działalność taka wymaga znacznych nakładów finansowych oraz odpowiednich kadr i wyposażenia, którymi Zarządy nie dysponowały.

2) **Naruszenie racjonalnej gospodarki rybackiej, o której mowa w art. 6 ust. 2 u.r.ś.** W przypadku zbiornika Dobczyce **przekraczano limity połowów** (największe przekroczenia dotyczyły połowów szczupaka. W latach 2018 i 2019 połowy wyniosły odpowiednio **468% i 208% limitu** określonego w operacie rybackim), dokonywano **odłowów gatunków niewykazanych w operacie** (dotyczy odłowów bolenia, miętusa i suma w latach 2016–2019 w łącznej ilości 3093 kg) oraz odłowów ryb średniej wielkości, pomimo że operat dopuszczał możliwość odłowu wyłącznie osobników dużych i bardzo dużych (odłow szczupaka i sandacza w łącznej ilości 1.955 kg). **Zarybień dokonywano w niewłaściwych miejscach oraz w nieodpowiednich ilościach** (zarówno niższych, jak i przewyższających wartości określone w operacie).

Z tytułu prowadzenia gospodarki rybackiej w dwóch obwodach nieoddanych w użytkowanie, RZGW w Krakowie poniósł **stratę w wysokości 446,2 tys. zł w 2018 r. i 319 tys. zł w 2019 r.** z tego strata w

przypadku obwodu zbiornika Dobczyce wyniosła odpowiednio: 481,8 tys. zł i 385 tys. zł

4. Działania MRiRW:

1) Prowadzenia gospodarki rybackiej przez PGW WP oraz braku konkursów na rybackie użytkowanie.

Jak wspomniałem wyżej, świetle obowiązującego prawa nie ma prawa prowadzić takiej gospodarki, a jej obligatoryjnym obowiązkiem jest przekazywanie obwodów zwycięzcom postępowania konkursowego. W dniu 28 kwietnia 2022r. Minister Rolnictwa dał temu wyraz w wytycznych skierowanych do Dyrektorów RZGW w zakresie realizacji zadań wynikających z przepisów ustawy o rybactwie śródlądowym. Do dnia dzisiejszego nie zostały one w najmniejszym stopniu wykonane.

2) Projekt „Opłata Krajowa”

Trwa wymiana argumentów i stanowisk między Ministerstwem a PGW – brak jakichkolwiek wiążących ustaleń.

3) Nowa umowy wprowadzona przez PGW WP.

Mimo wielu zastrzeżeń i wprowadzanych nią poważnych zmian w sprawnie działającym i utrwalonym systemie, brak jakichkolwiek wiążących ustaleń

5. Podsumowanie

- wejście w życie zmian wprowadzanych przez PGW WP stanowi olbrzymie zagrożenie dla całej branży
- uważamy, że PGW, bez porozumienia, podejmują działania, które należą do kompetencji Ministra Rolnictwa – prawnie odpowiedzialnego za naszą branżę
- uważamy, że całą sytuację mogłoby zakończyć wydanie wytycznych przez Ministra Rolnictwa podtrzymujących wytyczne Ministra Gróbarczyka z 2019r. oraz wyegzekwowanie wydanych wytycznych dotyczących konkursów ofert i

wykluczających tym samym prowadzenie konkurencyjnej gospodarki rybackiej przez PGW WP

- ponieważ stanowiska prawne reprezentowane przez MRiRW i środowisko rybackie oraz PGW WP na wszystkie poruszone sprawy są odmienne i nie widać końca tego sporu, proponujemy, że może członkowie dzisiejszej Komisji jako osoby bezstronne pomogłyby rozwiązać problem.